

ХИЛАНДАР

СВЕТА ГОРА

Полуострво Атос на Халкидику добило је име по планини истог имена која се на његовом крају нагло уздиже над Јегејским морем (2030 м). Дуго је око педесет, а широко од пет до дванаест километара. Како је од давнина било стециште монаха, названо је Света Гора, грчки АΓΙΟΝ ΟΡΟΣ. Некадашња рибарска насеља Урануполис и Јерисос се налазе на ивици територије настањене монасима, где женама није дозвољен приступ.

По Светој Гори, чија су брда, изузев Атоса, прекривена густом шумом и жбуњем, расути су манастири, скитови (несамостални манастири или скуп келија) и усамљене монашке келије. У Кареји, која се налази у средишњем делу полуострва, смештено је административно средиште ове велике заједнице монаха. Поред око шест стотина келија и дванаест скитова, данас се на Светој Гори налази и двадесет великих манастира на морској обали, или близу ње: Велика Лавра (Атанасије Атонски), Ватопед, Ивирон, Хиландар, Свети Дионисије (Дионисијат), Кутлумуш, Ксиропотам, Пантократор, Зограф, Дохијар, Каракал, Филотеј, Симонопетра, Свети Павле, Ставреникита, Ксенофонт, Свети Григорије (Григоријат), Есфигмен, Свети Пантелејмон - Русик и Кастамонит. Сви су ови манастири грчки, изузев три словенска – Хиландар (српски), Пантелејмон (руски) и Зограф (бугарски). У мањим монашким заједницама налазе се и Румуни и други православни

монаси. Скитови и келије везани су за манастир на чијој се територији налазе. Сви светогорски монаси потчињени су Цариградској патријаршији.

Пустињаци, анахорете, живели су на Светој Гори и пре оснивања Лавре св. Атанасија 963. године, али је тек од тада монашки живот добио усталену форму. После Лавре св. Атанасија, током X и XI века, стварају се и друга братства, у којима се у заједништву – киновији – виде најбоље могућности да се живи правим монашким животом. Иако су се неки манастири гасили током векова, нови су се оснивали, да би се њихов број усталио на поменутих двадесет великих монашких заједница.

Упоредо са општежићем – киновијом – у светогорским манастирима је повремено јачала, а повремено слабила идиоритмија – особеножиће. Монаси који су прихватили идиоритмију имају извесну економску независност и заједнички управљају манастиром, за разлику од киновија на чијем челу је игуман.

Светом Гором из Кареје управља Свештена општина – Протат – у којој су представници свих двадесет манастира. На челу њеног извршног тела – Свештене епистасије, коју сачињавају наизменично по четири представника појединих манастира – налази се протепистат кога сваке пете године дају најугледнији светогорски манастири Лавра, Ватопед, Ивирон, Хиландар и Дионисијат.